

5. PÜNKÖSD
PÉTER ÉS JÁNOS AZ ÉKES-KAPUBAN
(ApCsel 3,1–10)
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom:

<http://www.bibelwissenschaft.de>

LENKEYNÉ SEMSEY, K., Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv magyarázata, Budapest 1995
in: J. K.

STEINER, A., Wunder Jesu. Bibelarbeit in der Gemeinde. Themen und Materialien Zürich 1979.
TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.

A sánta meggyógyításának a története az ösgyülekezet életébe enged bepillantást. Jézus mennybemenetele után sem szűntek meg az általa véghezvitt csodák. A különbség az, hogy a csodák pünkösdtől Jézus nevében a Szentlélek által történnek. De ugyanúgy a Jézusban való isteni hatalom bizonyítékai, jelei, és ezáltal a Jézusban való hit ébresztői. A Feltámadott Jézus hatalmát igazolja a betegségből való megszabadulás csodája.

Az ókor embere alapvetően háromféle csodáról hallhatott:

- Zarándokhelyeken történő csodák: A leghíresebb ilyen zarándokhely Aszklépiosz szentélye volt. Sok testi fogyatékkal élő embert vittek oda azzal a reménnyel, hogy majd a kígyó képében megjelenő istenség az ott alvó betegeket kigyógyítja vakságukból, sükettségükől, bénaságukból. Áldozatot mutattak be az istenségnek a zarándokhelyen, ahol egyébként sok orvos és betegápoló is dolgozott. Leginkább a társadalom szegényei jártak oda, akik nem tudták megfizetni az orvosokat. A gyógyult betegek közül sokan fogadalmi táblákat helyeztek el gyógyulásuk után a zarándokhelyen.
- Mágiaival létrehozott csodák: Mágusok, jóvendőmondók, varázslók által végbevitt cselekedetekről van szó. Nem gyógyítással foglalkoztak, hanem az emberek életébe avatkoztak be. Átkokkal, rontásokkal foglalkoztak. Ritkán ördögűzéssel is. Titokban lehetett csak felkeresni őket, kerülték a nyilvánosságot. Ezeket a Biblia varázsolásnak nevezi és tiltja. (5Móz 18,9–13)
- Karizmatikus személyek csodái: Ismertek voltak olyan ókori tanítók, akik csodákkal támasztották alá a tanait, így akartak követőket szerezni. Fontos volt számukra a nyilvánosság. Sokan a társadalom elégedetlen rétegét vonzották magukhoz. Sokszor a fennálló hatalommal összeütközésbe is kerültek.

Ilyen karizmatikus vándortanító volt például Pitagorasz is a Kr. e. 6. században, vagy az Apostolok cselekedeteiről írott könyvből ismert Simon mágus is, aki nagy hatást gyakorolt kortársaira. Voltak olyan zsidó tanítók is, akik politikai-vallási próféciaikkal álltak elő, többnyire a nagy csodákat csak meghirdették, de azok végül nem következtek be. Teudás például, aki a Bibliában is említésre kerül, a Jordán kettéválásáról beszélt (ApCsel 5,36), maga mellé gyűjtött számos követőt, aztán elhalt a mozgalma. Sok karizmatikus tanítót a rómaiak elfogtak és megölték.

A bibliai, ószövetségi és újszövetségi csodák alapvetően különböznek ezektől a csodáktól.

- A bibliai csodákat Isten viszi végbe, vagy Isten nevében viszik végbe a próféták, tanítványok.

- A csodák nyomán nem a csoda közvetítőjét, hanem Istent dicsőítik.
- A csoda legtöbbször kétségbeejtő helyzetben következik be, amikor a megoldás lehetetlennek tűnik. Ekkor Isten új megoldást ad.
- A csodák reményt keltenek. Aki tanúja a csodának, bízik abban, hogy Isten a jövőben is segítséget ad.
- A csodáknak nincs korlátja, mivel Isten cselekszik, aki bármire képes.
- A csodák célja nem a pénzszerzés, hanem mások javának a szolgálata.

A bibliai csodák egy része gyógyítási csoda.

Az ószövetségi gyógyítási történetek jellemzője, hogy a csoda úgy történt meg, hogy Isten csodás közbeavatkozását kellett kérni. A gyógyítást akkor is Isten munkájának tekintették, ha korabeli gyógyszereket vettek igénybe. (2Kir 20,5–7)

Az újszövetségi csodák jellemzője, hogy egy hiányállapot áll fenn, amit az Isten hatalmának a képviselője szüntet meg. (Jézus, tanítványok, apostolok) Lukács evangélista elbeszélése szerint Jézus a názáreti zsinagógában hirdeti meg a küldetését. (Lk 4,18kk.) Ennek a lényege, hogy a Szentlélek felkenetése révén Jézus Isten szabadítását hozza el a legkülönbébb rabságban élők számára, ahogyan ezt megprófétálta Ézsaiás (Ézs 61,1–3). A betegség fogságából való szabadítás is ezek közé tartozik. Ezért Jézus minden gyógyítása az Isten szabadító erejének a jele, az eljövendő Isten országának előíze. János evangélista használja azt a kifejezést, hogy a gyógyítási csodák jelek, melyeknek az a céljuk, hogy az emberek higgyenek Jézusban. (Jn 20,31) Jézus gyógyításaira jellemző, hogy önállóan cselekedett isteni hatalmában. Amikor Jézus kiküldte a tanítványait, felhatalmazta őket arra, hogy gyógyítsanak. (Mt 10,7–8) Ezért Jézus nevében gyógyítottak a követői. Ugyanez folytatódik a misszió idejében is, Péter és Pál is csodákat tesznek Jézus nevében. (ApCsel 5,15; 9,32–43; 14,8–10; 19,11–12; 20,9–12) Pál apostol tanítása szerint a gyógyítás a Lélek adománya a gyülekezetben. (1Kor 12,9.28.30) Jakab szerint a gyógyítás módja az imádság, amely Jézus által történik. (Jak 5,14–16; 5,15)

Pünkösöd után az apostolok révén sok csoda és gyógyulás is történt. (ApCsel 2,43) Ezek közül egyet emel ki Lukács evangélista, mert ez volt az a csoda, ami a legnagyobb vihart kavarta a környezetében.

A béna meggyógyításának a története:

Az első gyülekezet közvetlenül pünkösöd után még nem szakadt el egészen a jeruzsálemi templomi közösségtől, hiszen a zsidó vallás gyakorlatát folytatták, a templomban imádkoztak. De már külön vallási gyakorlatot vezettek be (ApCsel 2,37–47) Nem akartak elszakadni, hiszen Jézus Izráel várva várt Messiása.

Béna: A Bibliában a vakság után a második leggyakrabban említett testi fogyatékoság a bénaság. A testileg fogyatékosok a társadalmi életből jelentősen kiszorultak. Isten védte a fogyatékkal élőket. (3Móz 19,14) Alapvetően azonban a nagycsalád gondoskodó szeretetére voltak bízva. Ők biztosították a jogi védelmet a fogyatékkal élő családtagok számára. A legtöbb, amit egy béna tehetett a családja anyagi érdekében, ha koldult. Így került ez a béna ember is a templom egyik kapujához.

Alamizsna: Olyan adomány, amelyet rászorulóknak adtak. Bár a bénákról és betegekről a családjuk gondoskodott, de sokan éltek magányosan, jövevényként. A kegyes zsidó ember számára kötelesség volt, hogy rendszeresen segítsen (Ézs 58,7). Aki a nincstelen emberen könyörült, az olyan volt, mintha Istennek adott volna kölcsön. (Péld 28,27) A zsinagógákban kialakult az a gyakorlat, hogy a szegényeken rendszeresen segítettek. Maga Jézus is a tanítványaival együtt gyakran segített a szegényeknek. (Jn 13,29kk.)

Az Ékes-kapu: A jeruzsálemi templom egyik kapuja. Keleti kapu volt. Az asszonyok udvarába vezetett. Nevét a gazdag díszítéséről kapta. Arannyal és ezüsttel volt borítva. Alamizsnaadásnak a legismertebb helye a templom kapuja volt, ahol rendszeresen tartózkodtak koldusok.

Gyógyítás Jézus nevében: A csoda Péter szavára következik be. Minden más ókori varázslástól az különbözteti meg az apostolok csodáit, hogy Jézus hatalma által következik be. Jézus nevében történik, vagyis a Szentlélek által Ő maga a cselekvő. Jézus segítségül hívásával történnek ezek a csodák, és Jézus akaratából. Nem az ember dönti el, hogy ki gyógyul meg. Az Újszövetségben találkozunk olyan történettel is, amelyben Jézus nevét eszközként akarták felhasználni. (ApCsel 19,13kk) Szkéva főpap hét fia például így akart gonosz lelkeket kiűzni, hogy Jézus nevét varázsszóként mondták ki. De ez nem sikerült nekik. Jézust nem lehet kényszeríteni, hogy csodát tegyen, csak kérni lehet, és Ő szuverén Úr, akkor teszi meg, amikor Ő akarja. Az apostolok ebben az értelemben Jézus és a Szentlélek eszközei. Simon mágus anyagi haszon érdekében végzett csodatévő tevékenységet. Miután megtért, maga is csodákat szeretett volna tenni, de ehhez nem a Szentlelket akarta hívni, hanem azt hitte, hogy ez egy képesség vagy egy emberhez kötött módszer, technika, amit alkalmazva minden esetben a kézrátételt gyógyulás követi. (ApCsel 8,4kk.)

A történetben jelen van a Szentháromság Isten mindhárom személye. Jézus nevében a Lélek által történik a csoda, amely nyomán Istent dicsőítik.

Csodák és gyógyítások ma: Jézus a mennybemenetele előtt megígérte a tanítványainak, hogy az evangélium hirdetését jelek fogják követni. (Mk 16,17–18) Jézus a gyógyítást is megemlíti a csodák felsorolásánál. Az apostolok igehirdetését valóban sok csoda kísérte. (Zsid 2,4) Fontos kiemelni, hogy a csodák sohasem önmagukért történtek, hanem a Jézusról szóló bizonyosságtétel jeleként, az igehirdetés kísérői. (1Kor 12) Mindig a Szentlélek szuverén akaratából. Isten ma is tehet csodát saját akaratából. Ugyanaz érvényes rá, mint az apostoli kor csodáira. Jézus ma is tesz csodát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A pünkösd története és a Szentlélek Isten személye gyakran elsikkad a hittanoktatásban. Egyrészt ez az ünnep már év végére esik. Az iskolában, a gyülekezetben és a családokban sincs kialakult formája, szokásrendszere a pünkösdünnepnek. Leginkább a hosszú hétvége miatt örülnek neki a családok, amit családi programra használnak.

Pedig a Szentlélekről szóló tanítás az, ami elmélyíti és érthetővé teszi a gyermekek számára, hogy Jézus ma is élő Úr. Földi küldetése idején itt járt, Szabadító Istenként jelen volt, azóta pedig ugyanúgy itt van, csak nem látható módon, hanem Szentlelkével. Isten az Ő Lelkével munkálkodik ebben a világban, nem úgy, mint egy szellem, hanem úgy, hogy betölti az embereket a Szentlelkével, akik ebben a világban tovább adják Jézus szeretetét, és isteni erővel részt vesznek Isten szabadító munkájában. A legnagyobb szabadító munka a szeretet.

A gyermekek életében megannyi szituáció van, amit szeretettel meg lehetne oldani, de bennük a negatív indulat, az önzés, a dac, a düh győz. Isten munkája abban mutatkozik meg, hogy meggyőz minket a szeretetről azzal, hogy Ő szeret minket. Ha Istenhez fordulunk, akkor Ő megteszi ezt. Ezt a munkáját a gyermekekben is végzi, csak tanítanunk kell őket erre az odafordulásra, hogy tudjanak bocsánatot kérni, Isten elé menni, táplálkozni a szeretetéből, és úgy odamenni a társaikhoz.

Ezt a szeretetet és ezt az Isten jelenlétében való töltekezést a gyermekek nem kognitív módon értik meg, hanem megérik abban a szülőben, hittanoktatóban, lelkészben, akinek a magatartása élő bizonyosság, tanúság erről. Az imádságok, a tanítások, a konfliktusrendezések lelkülete beszél leginkább nekik Isten Lelkéről és az Élő Úrról. Itt csak szavakat adunk hozzá, érthetővé tesszük, hogy hogyan is van jelen a mi Istenünk ebben a földi világban, és mi hogyan kapcsolódhatunk hozzá.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
- Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudja azt, hogy mit ünneplünk pünkösdkor. - Tudja segítséggel elmondani a tankönyv képei és szövege alapján, mi történt az Ékeskapuban. - Tudja értelmezni segítséggel a lecke Igéjét: János evangéliuma 14,16–17.	- Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Legyen képes röviden elmondani, mit ünneplünk pünkösdkor. - Legyen képes a tankönyv képei és szövege alapján elmondani röviden, hogy mi történt az Ékeskapuban. - Legyen képes értelmezni és elmondani a lecke Igéjét: János evangéliuma 14,16–17.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten szabadítása ma Szentlelke által történik.

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy Isten Szentlelke által van jelen közöttünk ma is.

Affektív cél: Az Istennel való találkozás érzelmi háttérének a feltérképezése.

Pragmatikus cél: Olyan alkalmak teremtése az órán, amelyben a gyermekek maguk fogalmazzák meg azt, hogy a szüntelen jelen lévő, láthatatlan Istenről hogyan gondolkodnak.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Az éltető levegő – szemléltetés. Vigyünk be az órára egy leeresztett labdát és egy hozzá illő pumpát! Kérjük meg a gyermekeket, hogy játsszanak a labdával! Amikor elkezdnek zúgólni, fújjuk fel előttük, töltsük meg levegővel! Beszéljessünk a látott jelenségről! A leeresztett labda nem használható, levegő kell bele. Erre építsük a pünkösdi üzenetet! Pünkösdi történetének felelevenítése a szemléltetés, a munkáltató tankönyv ábrája, az 1. feladat, az aranymondás és a Tudod-e? alapján: A tanítványok is ugyanígy „le voltak eresztődve” „használatlanok voltak” Jézus nélkül, mint az imént látott labda. De Jézus, ahogyan ígérte, elküldte	Eszköz: leeresztett labda és pumpa TKGY, TKEI Ünnepeljünk együtt! 5. Pünkösdi lecke négyábrás illusztrációja, aranymondás, Tudod-e? TKGY, TKEI

	a Lelkét, aki által a tanítványok elkezdtek hirdetni és cselekedni a világban Isten szeretetét. Átvezetés: A mai történet is egy ilyen esetről szól.	Ünnepeljünk együtt 5. Pünkösöd lecke 1. feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Péter és János az Ékes-kapuban történetmondás: • Péter és János húsvét után és pünkösöd után • Ékes-kapu Jeruzsálemben • Egy kolduló sánta • Péter Jézus Lelkével gyógyít Történet üzenetének elmélyítése közös munkával Írjuk ki hosszúkás lapokra a munkáltató tankönyv 2. feladatában található tetteket! Osszuk ki a gyermekeknek, hogy helyezzék a táblára aszerint, hogy ki tette! Üzenet: Jézus Lelke használ minket, hogy megszabadítsunk másokat. Ha tovább adjuk az Istentől kapott szeretetet, részt veszünk Jézus szabadító munkájában. A keresztyének azért imádkoznak, azért járnak templomba, hogy Istennel találkozáva megteljenek a szeretetével és Lelkével, amit utána továbbadhatnak. Imádságra nevelés: a meggyógyult ember imádsága	TKGY, TKEI Ünnepeljünk együtt! 5. Pünkösöd lecke Megfigyelési szempont: Ki mit tesz a történetben? Javaslat: A történetmondás közben rajzoljuk a táblára/ helyezzünk a táblára egy-egy rajzot/képet az egyes szereplőkről: sánta, Péter és János, Szentlélek Isten TKGY, TKEI Ünnepeljünk együtt 5. Pünkösöd lecke 2. feladat TKGY, TKEI Ünnepeljünk együtt 5. Pünkösöd lecke 4. feladat
Aranymondás	„Én pedig kérni fogom az Atyát, és másik Pártfogót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az igazság Lelkét.” (Jn 21,17)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	RÉ21 561: „Szent vagy örökké...” (TKGY 145. o. 13. ének, TKEI 161. o. 13. ének) „Jöjj, ó, jöjj el...” (TKGY 147. o. 16. ének, TKEI 163. o. 16. ének) RÉ21 821 „Isten szívéen megpihenve...” (TKGY 147. o. 7. ének, TKEI 158. o. 7. ének)	

	RÉ21 42: „Mint a szép híves patakra (TKGY 146. o. 14. ének, TKEI 162. o. 14. ének) . 14.) BS 138:3 „Jézus, a te gyógyító kezed...” JJ 69: „Ne csüggedj lelkem...” – kánon (+BS, DU) BS 171: „Jézus Krisztus megszabadított...” – kánon (+BS, DU)	
--	---	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 134–135. o., TKEI 150–151. o.

A képen látható:

TKGY 134. oldal és TKEI 150. oldal: Tematikus kép. 1. kép: A tanítványok körben ülnek, a Szentlélek kitöltése. 2. kép: A háttérben épület, ahonnan emberek jönnek a tanítványok felé. A tizenkét tanítvány csoportját látjuk, hirdetik az evangéliumot. A csoportban lévő emberek erős kohéziót jeleznek, eszmeileg, kapcsolatilag egységet alkotnak. 3. kép: Körben ülő tanítványok, kehely és kenyér mellett imádkozva. 4. kép: Péter áll középen, tanító beszédet tartva, körben férfiak, nők és gyermekek hallgatják.

TKGY 135. oldal és TKEI 151. oldal: Tematikus kép. A templom előterében, az Ékes kapuban, egy sánta ember koldul és kéreget. Előtte Péter, mellette János. Péter meggyógyítja a beteg koldust.

A szöveg: Jézus mennybemenetele előtt megígérte a tanítványoknak, hogy maga helyett elküldi a Szentlelket, s ad erőt, hogy tudjanak beszélni az embereknek a szabadító szeretetről. Fontos jelenet: Péter meggyógyítja a sánta koldust Jézus Lelkének segítségével, mintegy bizonyítékként a jézusi szeretetről.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- TKGY 134. oldal és TKEI 150. oldal: Kik állnak az előtérben? Mire készülnek?
- A háttérben embereket látunk. Hová igyekeznek és miért?
- Mit ígért Jézus a mennybemenetele előtt a tanítványoknak?
- Mire tanít bennünket a Szentlélek Istenről?
- TKGY 135. oldal és TKEI 151. oldal: Kiket látsz a képen?
- Kik azok, akik a sánta koldusnál állnak? Miért?
- Miért nem adtak pénzt neki? Mit tett vele Péter?
- Ki segített neki ebben?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Én pedig kérni fogom az Atyát, és másik Pártfogót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az igazság Lelkét”!

- A tanultak alapján magyarázzátok meg, mit jelent a „Pártfogó”, az „igazság Lelke”!
- Ki kéri az Atyát? Miért?
- Miért van szükségünk a Szentlélek tanítására?

1. Pünkösdi aranymondás

Készítsünk el a videóban látható képeslapot!

Videó innen tölthető le:

<https://www.youtube.com/watch?v=yi5eVJ5mX6Q>

Sablon itt található:

https://refpedi.hu/documents/2999/punkosdi_aranymondas_2024.05.22.ZN.pdf

2. Sántán – szerepbe helyezkedés

Utánozzuk a sánta életét! Építsünk meg egy útvonalat, amin egy lábbal kell végighaladni úgy, hogy a másik láb fel van kötve a combhoz egy kendővel! Önként jelentkezők próbáljanak meg segíteni rajta! Beszélgessünk arról, milyen érzés így haladni, jelen lenni! Milyen érzés egészségesnek lenni? Hogyan segíthetünk egy sántának?

3. Sánta-fogó

Jelöljünk ki két fogót! Akit megérint, egy lábon ugrálva kell továbbhaladnia. Ha egy két lábon haladó megérinti, ismét „meggyógyul”, és két lábon haladhat tovább. Időnként cseréljük le a fogókat! Győztes fogópáros, akiknek sikerül mindenkit „lesántítani”.

4. Jézus nevében

Kérjünk sorra önként jelentkezőket, hogy mutogassanak el az osztálynak pantomimban valamit, amit Jézus nevében tehetünk az Ő Szentlelkével az iskolában/családban/gyülekezetben másokért. Ha nehéznek találjuk a csoport számára, készíthetünk a játékhoz előre megírt kiskártyákat.

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet felhasznált irodalma:

Arnheim, Rudolf (1979 [1974]): A vizuális élmény – Az alkotó látás pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest

Bálványos Huba – Sánta László (1997): Vizuális megismerés, vizuális kommunikáció. Balassi Kiadó, Budapest

Farkas András (szerk., 1997): Vizuális művészetek pszichológiája II. Szöveggyűjtemény. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Hall, T. Edward (1995 [1966]): Rejtett dimenziók. Fordította Falvai Mihály. Katalizátor Iroda, Budapest

Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György (1997): Jelképtár. Helikon Kiadó, Budapest

Kárpáti Andrea (1985): Képolvasás. Tankönyvkiadó, Budapest.

Séra László – Kárpáti Andrea – Gulyás János (2002): A térszemlélet. A vizuális-téri képességek pszichológiája, fejlesztése és mérése. Comenius Kiadó, Pécs.

Székácsné Vida Mária (1982): A művészeti nevelés hatásrendszere. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Vass Zoltán: (2011) Kifejezéspszichológiai tanulmányok. A hétlépéses képelemzési módszer (SSCA) Flaccus Kiadó Kft., Győr.

Vass Zoltán: (2011) Kifejezéspszichológiai tanulmányok. A többdimenziós rajzteszt Flaccus Kiadó Kft, Győr.

Vass Zoltán – Vass Viola: (2011) Kifejezéspszichológiai tanulmányok. A közös rajzok pszichológiai értelmezése. Flaccus Kiadó Kft., Győr.

Kárpáti Andrea <http://edutech.elte.hu/karpatiandrea>